

Jesus-imperialisme eller reell utviklingshjelp?

AV SIGURD ASKE

Verdens mest berømte traktor skal visstnok finnes i Etiopia. En gave fra norsk utviklingshjelp til Misjonssambandets jordbruksskole med en inskripsjon: «må ikke brukes til religiøse formål». Joda, traktoren finnes. Jeg forhørte meg om det da jeg nylig var i Addis Abeba. Om inskripsjonen virkelig sto på traktoren, har jeg derimot mine tvil. Men at stipuleringen var å finne i NORAD's regulativ for gaver til utviklingshjelp via private organisasjoner, har jeg ingen tvil om. (Paragraf 5.)

I så måte er NORAD's bestemmelser bare et barn av sin tid, som taler sitt tydelige språk om feilvurderinger, eller uvitenhet, på to felt: nemlig når man mente a) at u-hjelp som sådan kan være noe nøytralt, det være seg religiøst eller politisk, og b) at u-hjelp vesentlig er teknisk assistanse.

Dette var god latin i begynnelsen av 60-årene, men er grundig avlivet av u-hjelpseksperter i våre dager.

Som eksempel kan vi nevne den kjente svenske eksperten fru Inga Thorsson som har representert Sverige i mange u-land-sammenheng, nå sist ved konferansen om verdens befolkning i Bucuresti i august 1974. I et foredrag på engelsk som jeg hørte hun holdt i Sverige i mai 1974, kom hun med en rekke åpenhjertige uttalelser som nesten tok pusten fra meg. Hun sa bl. a.: «There is an unbearable lack of knowledge how to help». «We began thinking in economic terms, but now realize we have to think in terms of human qualities and human well-being». Jeg mener det er ganske modig av fru Thorsson å si at vi vet så forferdelig lite om hva som skal til. Enda modigere var det kanskje av fru Thorsson å si: «The year 1974 and the next few years will be crucial, and we shall have to put our hopes in the universal change of attitude to this problem of development». Og kanskje enda mer mot skulle til å la være å si noe om hvordan den sinnsforandring skulle komme.

Vi er med andre ord ikke så skråsikre i vår definisjon av hva reell u-hjelp egentlig er, men vi vet i hvert fall en hel del om hva det ikke er. Det er for det første ikke simpelthen teknisk assistanse. Skulle u-hjelp være blitt reell ved assistanse på det tekniske området, så skulle det være vitnesbyrd nok om mye assistanse i Afrika, som er strødd av rustne traktorer og ubrukelige lastebiler, men allikevel er det nettopp på jordbruksområdet og transportområdet at det står bommende fast. Det finnes også enkelte morsomheter når man kommer langt nok inn i jungelen og får se f.eks.kraftige russiske sneploger som ruster bort i regnskogen enkelte steder i Afrika. Det er for det andre slett ikke penger som alltid betyr den store utvikling. Vi har nemlig oppdaget at mennesket er ikke bare, og kanskje ikke endog først og fremst, et objekt, et stakkars menneske i nød som må hjelpes, men mennesket er subjekt, mennesket er redskap og bærer for utviklingen. Først når mannen eller kvinnen i bushen oppfatter et program som noe han eller hun kan adoptere som sitt, som sitt ideal, sin drøm, noe de vil være med på, først da blir det greie på utviklingen. Utvikling betyr nemlig mot-ivert deltakelse av dem som skal utvikles mot et mål som de selv kan identifisere seg med.

La meg låne et nærliggende eksempel for å vise, understreke hva dette betyr i aksjon. Kirkens Nødhjelp hadde som kjent en ganske stor nødhjelps-operasjon eller aksjon i Etiopia i 1974, fra mars og utover. Det som der skjedde, var at vi fant på stedet en partner, altså den lokale, den nasjonale kirke. Man skal ikke undervurdere en fiende heter det i krigsspråket, men i nød- eller u-hjelp kan man også godt si at man skal ikke undervurdere en partner, en medarbeider.

Den kristne kirke er en ganske fantastisk organisasjon. For det første er den den mest utbredte organisasjon i verden. Kanskje ikke den best organiserte, dessverre, men i hvert fall den mest motiverte og sikkerlig den organisasjon som har den beste lokal-kunnskap. Dessuten har den kristne kirke ganske godt kjennskap til mennesket som jo står i sentrum for alt utviklingsarbeid. Dette gjør at den lokale kirke er en organisasjon som har et bakkemannskap som ingen regjering, ingen internasjonal organisasjon, kan stille opp med under sine faner. Hva som skjedde i Etiopia, er at hundrevis og faktisk tusenvis av prester, evangelister, lærere, elever, droppet det de hadde i hendene og gikk inn i oppgavene med matutdeling og transport av korn uten å tenke på at de ikke fikk betaling for det.

Her kom vi da sultedøden i forkjøpet og gjorde at det idag finnes hundreder og tusener av mennesker i Sør-Etiopia som når de ser Kir-

kens Nødhjelps emblem på landroveren eller på lastebilene, kan si: «Takk at dere kom så tidlig at vi reddet livet». Det som her foregikk på nødhjelpsplanet, har enda naturligere applikasjon på u-hjelpssektoren, nemlig at man har med kirkelige partnere å gjøre, og dette at en utvikling må ha en kontekst hvor dynamikken kommer igang. Utvikling foregår ikke i tomrom, den foregår i en kontekst, en sammenheng, hvor den kristne kirke danner en naturlig partner for u-hjelpsprosjekt som en organisasjon som f.eks. Kirkens Nødhjelp kan eller må ta på seg. Dette har med dynamikken å gjøre, det har med kommunikasjonsprosessen å gjøre, og det har med administrasjon å gjøre.

Jeg sa ovenfor at den kristne kirke er en ganske fantastisk organisasjon. Det fikk vi et levende vitnesbyrd om forleden da vi var på en internasjonal konferanse i Nairobi, Kenya. – Jeg skal ikke si noe vondt om denne konsultasjonen, uten da dette at det er ganske ubegripelig at man kan være midt i hovedstaden i et land og så ikke få greie på noen ting om landet, hva kirkelig statistikk eller nasjonal statistikk gjelder. Men noen av oss grov da opp en del ting, og det er ganske utrolige ting man etter hvert oppdager. Kenya er et land som ble besøkt for første gang av katolske misjonærer i 1489. Disse misjonærer ble landsatt visstnok i Mombasa av et så lysende portugisisk navn som Vasco da Gama. 400 år senere kom protestantisk misjon til landet ved tyskeren og lutheraneren Johann Ludwig Krapf, som altså kom til Mombasa i 1844. Og man behøver ikke være mange dagene i Kenya før man oppdager det sterke gjennomslag som kristen misjon og kirke har i denne nasjon på vel 12 millioner innbyggere. Ikke mindre enn 8,4 millioner eller 68% er kristne fordelt på 224 kirker. Mange av disse kirkene har i dag ingenting og hadde vel heller ikke til å begynne med noe å gjøre med vesterlandsk misjon. De er helt nasjonale eller hva vi kaller dem, *indigenous* kirker. At de virkelig er kirker som hører hjemme på kenyansk jord, skulle være bevist ved statistikken som sier at kirkene bruker ikke mindre enn 177 forskjellige musikalske instrumenter ved sine gudstjenester.

Av Kenyas 12 millioner er ikke mindre enn 2,4 millioner i kirke hver søndag (20%). 47% hører regelmessig på radiogudstjeneste, enten over den nasjonale radio eller gjennom f.eks. Radio Evangeliets Røst. Hvert år døpes det 560 000 mennesker, og man regner med at i året 2000 vil Kenya ha en befolkning på 34 millioner mennesker hvorav 28 millioner vil være kristne.

Dette glimtet av utviklingen i Kenya kan utvides til å bli et oversyn over utviklingen i Afrika. Afrika har i dag en befolkning på 367 milli-

oner. Av dem tilhører 153 millioner islam, 150 millioner kristendommen, 64 millioner primitive religioner

Analysen sier altså at mens islam holder så noenlunde tritt med Afrikas befolkningstilvekst på 2,8 % årlig, så går kristendommen frem med 5 % årlig. Kristendommen får altså et vanlig tillegg på 2,8%, pluss omvendelse fra andre religioner på 2,2%, tilsammen 5%. Disse tall gjelder Afrika som hele. Og når man da tar i betrakning at landene i nord er omtrent totalt islamittiske, betyr det at kristendommens fremgang syd for Sahara ligger på fra 15-25% pr. år. Dette er bl.a. tilfelle i Etiopia. Afrika er med andre ord i ferd med å bli et kristent kontinent. Det får ikke hjelpe om enkelte av våre norske kirkehistoriske eksperter mener at dette ikke kan være riktig. Grunnen til denne kolossale fremgang, mener jeg, eller én av de sterke grunnene, er at den afrikanske kirke ikke har skilt så sterkt mellom forkynnelse og diakoni som vi har gjort her hjemme. Kirken i Afrika er et sted hvor man får hjelp enten man er syk, om man er besatt, om man er fattig, om man er sulten eller om man har åndelige problemer. Og den slags effektivitet gjør inntrykk på folk.

Jeg mener personlig at Jesus også her er forbildet. Hans prioritet var ikke delt opp, forkynnelse først og så diakoni, men hans prioritet ble bestemt av menneskene han møtte og nøden disse menneskene bar med seg i sin egen tilværelse.

Nok en grunn til den kristne kirkes fremgang i Afrika, mener jeg, er effektiv bruk av moderne massemedia, fortrinnsvis da radio.

Jeg har ofte drømt om hva som kunne skje i et land i Afrika hvis regjeringen virkelig kjente sin besøkelsestid og ville satse på noe revolusjonerende på undervisningsfronten. Man kunne ved hjelp av de tekniske virkemidlene man nå har, radio og TV, bringe skole-undervisningen inn i hjemmene der hvor folk bor i hytta og under trærne osv. Og man kunne unngå mange av de tabber som er gjort i undervisningsverdenen her i Europa med all sentraliseringen.

Og faktisk er det dette som begynner å skje i hvert fall i Etiopia. – Der vet jeg at den nye regjeringen ligger i forhandlinger med Radio Evangeliets Røst om å gjøre bruk av et undervisningsopplegg som baserer seg på for det første bruk av radio, og for det andre på organisering av studenter, 60 000 av dem, som skal ut for å lære befolkningen for det første å lese, for det andre å bli kjent med elementær-hygiene og for det tredje med jordbruksmetoder.

Men også på dette området har kirken tatt innersvingen på de sekulære myndigheter, idet at allerede i flere år nå har Radio Evangeliets

Røst blitt brukt til undervisning to ganger i uka hvor 1500 grupper mer eller mindre er organisert. Den ene gangen får de undervisning i kristendom, den andre gangen får de undervisning i samfunnsfag.

Ikke desto mindre fikk jeg blankt avslag da jeg i 1969 søkte tysk kirkelig utviklingshjelp om 14-15 millioner kroner til radiostasjonen med den begrunnelse at dette var virkelig utviklingshjelp. Nei, mente kirkelederne i Tyskland, kommunikasjon hadde ikke noe med utviklingshjelp å gjøre!

Det er både løfterikt og ganske fantastisk at utviklingen går så fort! Ikke bare blant hedninger i Afrika, men også blant kirkeledere i Europa!